

AN EVALUATION OF ENTREPRENEURSHIP LEVELS OF PROSPECTIVE TEACHERS

Gürbüz OCAK*, Ahmet SU**

ABSTRACT: Entrepreneurship has always had immense effects on economic and social development. In education, both offering entrepreneurship education and graduates' having entrepreneur personalities will contribute to advancement of developed and developing countries. Although criticized by education circles, Turkey has gone into commercialization in education with cram schools ("dershane" in Turkish) and private schools. In that vein, the society will expect entrepreneurship activities from teachers in the future, too. As the teacher trainees in education faculties aimed to work in public schools before, entrepreneurship education and research in education faculties fell behind. Obviously, investigation of entrepreneurship levels of prospective teachers will make important contributions to the literature in terms of assessing the current situation and making suggestions for the future practices. In this study, entrepreneurship level of prospective teachers is evaluated. The data and findings are limited to the students of Afyon Kocatepe University, Education Faculty. The attitudes and behaviours of prospective teachers regarding entrepreneurship were investigated descriptively. The study was carried out with quantitative approach and survey method was used. The data were gathered via Entrepreneurship Scale developed by Ercan and Sünbül (2009). The relationship between entrepreneurship level of students and variables (gender, family income, place of residence, if there is a successful entrepreneur in their families, whether the family have their own business, class level and the work they plan to carry on after graduation) was analysed descriptively. Stratified sampling was used to create work group which was composed of 300 students, and which was chosen from 1220 freshmen and sophomores who study in different departments. According to the reliability analysis, total Cronbach's Alpha (α) value was found to be .93. The participants expressed they carry out most of the behaviours mentioned in the scale items "often" and "very often". Besides, the participants stated they carried out the behaviours and/or attitudes mentioned in 5th, 11th, and 25th items less often when compared with other items. It was found that 2 % display low level, 15 % display medium level, and 53 % of participants display high level entrepreneurship behaviours. The relationship between total scores and some variables (gender, family income, place of residence, if there is a successful entrepreneur in their families, whether the family have their own business, class level) was found to be statistically non-significant ($p < .05$), but the relationship between total scores and last variable (the work they plan to carry on after graduation) was found to be statistically significant ($p < .05$).

Key Words: Education, entrepreneurship, prospective teachers.

SUMMARY

Purpose

The purpose of this study is to evaluate the entrepreneurship levels of prospective teachers and the effect of certain variables on their entrepreneurship levels. The advantages of entrepreneurship training programs and attitudes of undergraduate students towards entrepreneurship are well-documented in the field literature. These studies mostly focus on the role of entrepreneurship in the development of countries (Arslan, 2002; Cansız, 2007), cultural factors in entrepreneurship (Aytaç, 2006), the current situation and contributions of female entrepreneurs (Yetim, 2002), and entrepreneurship attitudes and perceptions of university students (Bilge and Bal, 2012; Kılıç, Keklik and Çalış, 2012; Keleş et. al., 2015). However, the number and variety of studies in educational

* Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: gurbuzocak@gmail.com

** Arş. Gör., Akdeniz Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, e-posta: suahmet@akdeniz.edu.tr

contexts are very poor, and need attention of the researchers (Hatcher, 2006; Pan and Law, 2006). As a result of effectiveness and productivity discussions of public schools, private institutions were founded and started to serve the large body of people seeking high-quality in education. In this regard, as educational services will be provided by private foundations and become commercialised to some extent, the evaluation of perceptions and attitudes of prospective teachers towards entrepreneurship will be an important contribution to the field literature. These sub-problems were organized within the scope of the main problem of the study. The first sub-problem deals with the entrepreneurship levels of prospective teachers. The rest of the sub-problems aim to evaluate the relation between entrepreneurship levels of prospective teachers and their genders, whether they have an entrepreneur in their surroundings, their grade levels, whether their parents have their own business, their residential areas, and the level of family income.

Method

To evaluate attitudes of prospective teachers towards entrepreneurship descriptively, survey method was used. Survey method studies aim to describe the views and characteristics of large audiences (Büyüköztük, Çakmak, Akgün, Karadeniz and Demirel, 2013: 177). The universe was comprised of 2442 students studying in various departments at education faculty of Afyon Kocatepe University. The aim of the study was to evaluate the entrepreneurship levels of students at freshman and sophomore years. Thus, the universe for this study was comprised of 1220 prospective teachers, and according to Özdamar (2003), the sample which represents the universe in % 95 reliability interval is 292. Furthermore, the departments were clustered and the scale was administered to 300 prospective teachers from pre-school, primary, social sciences, primary science, Turkish, computer and IT and mathematics teaching departments.

The scale was developed by Yılmaz and Sünbül (2009), and used in this study with the researchers' consent. Upon the reliability analysis of the study, it was found that the data and findings were reliable ($\alpha=.93$). Besides, at the result of normality test, according to results of Kolmogorov-Smirnov test, which is applicable and reliable in large samples (Seçer, 2013), it was found that the dataset showed normal distribution and parametric tests were used.

Findings

The scale was administered to 300 prospective teachers. Of these, 6 scale forms had various deficiencies and weren't included in the analysis. The rest of the forms were used for analysis. The findings are organized in the way they were given as sub-problems.

The findings of the first sub-problem reveal that prospective teachers got high scores from the scale in general, which means they have entrepreneur characters and positive attitudes towards entrepreneurship. The overall scores of the findings show that participants obtained "above average" scores from most of the items on the scale. The participants obtained their highest score from the first item on the scale ($\bar{X} = 4,47$; I strive to show a better performance than before in my work), and the lowest from eleventh item on the scale ($\bar{X} = 3,36$; I discuss new work projects with my friends). Besides, it was found that only 1 % of the participants had low level; 15 % had middle level and 53 % had high level of entrepreneurship.

The second sub-problem of the study aimed to evaluate the significance between gender and level of entrepreneurship. According to the results of t test used to analyze data, the relation between gender and entrepreneurship wasn't statistically significant. According to the findings of third sub-problem, statistically significant relation was found between entrepreneurship levels of prospective teachers and whether they have an entrepreneur in their surroundings. This means that when there is an entrepreneur around prospective teachers, they tend to have more positive attitudes towards entrepreneurship. According to the findings related to the fourth sub-problem of the study, it was found that there is no statistically significant relation between entrepreneurship levels of prospective teachers and their grade levels. According to the findings related to the fifth sub-problem of the study, it was found that there is no statistically significant relation between entrepreneurship levels of prospective teachers and whether their parents have their own business. The findings of the sixth and

seventh sub-problems reveal that there is no statistically significant relationship between entrepreneurship levels of prospective teachers and their residential areas and the level of family income.

Discussion, Conclusion and Suggestions

This study focused on the evaluation of entrepreneurship levels of prospective teachers via entrepreneurship scale developed by Ercan and Sunbul (2009). The highest score participants can get from the scale was 180. The participants of this study got scores between 57 and 176. According to the findings, the participants view themselves as entrepreneur individuals. However, a contradictory result of the study reveals that the participants got relatively low scores from the items related to creativity and generating new ideas. In that vein, it can be inferred that prospective teachers view themselves as positive towards entrepreneurship, but not creative in generating new ideas. Another contradictory result was that although the students got high entrepreneurship scores and viewed themselves as entrepreneur individuals, they got low scores from some items related to risk-taking, making mistakes and founding one's own business. In a comparative study conducted in Porto Rica and Catalonia, the students expressed that they want to found their own businesses with very high percentages (Veciana, Aponte and Urbano, 2005).

Secondly, the results of second sub-problems indicate that there isn't statistically significant relationship between gender and entrepreneurship levels of prospective students. These findings support the result of Ercan and Sunbul's (2009) study. The related literature has supporting and contradicting studies. In Veciana et. al.'s (2005) study, they found that male students in Catalonia are more determined and eager to found their businesses than female ones. However, in the same study they found that there wasn't statistically significant relation in Porto Rico. Besides, Wang and Wong (2004) found statistically significant results in favour of male students. Wand and Wong (2004) express that entrepreneurship level of women are lower than men in Asian societies because of societal and cultural structure. In another sub-problem of the study, the relationship between participants' entrepreneurship levels and having an entrepreneur in their surroundings were analyzed and no statistically significant relation was found. Veciana et. al.'s (2005) findings support the findings of this study. However, Brancu, Munteanu and Gligor (2012) found that having an entrepreneur in their surroundings effected their participants negatively. In the other sub-problems of the study, statistically significant relation wasn't found between entrepreneurship levels of prospective teachers and grade levels, whether their parents have their own business, residential areas and level of family income ($p < .05$).

In conclusion, it was found that though scores of a few items on the scale were lower than other items, entrepreneurship level of prospective teachers is high, and their attitudes are positive. Besides, although an important group of prospective teachers plan to work in public schools, they are also positive about starting their own businesses. Lastly, the most important suggestion of this study is starting entrepreneurship education in education faculties as the education sector is becoming commercialized and privatized in Turkey. Besides, such studies need empirical and theoretical support from new studies in different samples and contexts.

ÖĞRETMEN ADAYLARININ GİRİŞİMCİLİK DÜZEYLERİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ

ÖZET: Girişimcilik her zaman ekonomik ve toplumsal gelişme üzerinde önemli bir etkiye sahip olmuştur. Eğitim alanında da hem üniversite düzeyinde girişimcilik eğitimi verilmesi aynı zamanda da mezunların girişimci kişiliklere sahip olmasının gelişmiş ve gelişmekte olan toplumlara önemli katkıları olmaktadır. Bu bağlamda eğitim çevreleri tarafından olumsuz karşılanırsa da eğitimde ticarileşme sürecine pek çok ülke gibi dershaneler ve özel okullar vasıtasıyla Türkiye de girmiştir. Buna paralel olarak eğitim fakültesi öğrencilerinden de gelecek yıllarda girişimci faaliyetlerde bulunmaları beklenecektir. Eğitim fakültelerinde öğrencilerin geçmiş yıllarda yoğun olarak devlet kurumlarında çalışmayı amaçladıkları için girişimciliğe dair yaklaşım, araştırma ve eğitimler eksik kalmıştır. Dolayısıyla eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin araştırılması bir durum tespiti yapmak ve geleceğe dönük önerilerde bulunmak açısından literatüre katkı sağlayacağı açıktır. Bu çalışmada eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri incelenmektedir. Araştırma verileri ve bulguları Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır. Araştırmada öğretmen adaylarının girişimciliğe dair tutum ve davranışları betimsel olarak incelenmiştir. Çalışma nicel yaklaşımla yürütülmüş, tarama modeli kullanılmıştır. Öğrencilerin girişimcilik düzeylerine dair veriler Ercan ve Sünbül (2009) tarafından geliştirilmiş olan girişimcilik ölçeği ile toplanmıştır. Araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ile “cinsiyet, aile gelir durumu, öğrencilerin yaşadıkları yerleşim birimi, öğrencilerin yakın çevrelerinden girişimci bulunması, anne veya babalarının kendi işletmesinin sahip olup olmaması, sınıf düzeyi ve gelecekte yapmayı planladıkları iş” değişkenleri arasındaki ilişki betimsel olarak incelenmiştir. Araştırmanın çalışma grubunu Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesinin farklı bölümlerinde, 1. ve 2. sınıflarda öğrenim görmekte olan 1220 öğrenciden tabakalı örnekleme yöntemi ile seçilmiş olan 300 öğrenci oluşturmuştur. Kullanılan ölçeğin güvenilirliğine yönelik yapılan analizde Cronbach Alfa (α) değeri .93 olarak bulunmuştur. Araştırmada öğrencilerin ölçek maddelerinde belirtilen davranışların büyük kısmını “sık sık” ve “çok sık” gösterdiklerini ifade etmişlerdir. Katılımcılar 5., 11. ve 25. maddelerdeki davranışları diğerlerine oranla daha az gösterdiklerini belirtmişlerdir. Ayrıca araştırmaya katılan öğrencilerden % 2’si düşük düzey, % 15’i orta düzey, % 53’ü ise yüksek düzey girişimcilik davranışları sergilediklerini ifade etmişlerdir. Araştırmada öğrencilerin girişimcilik toplam puanları ile “cinsiyet, aile gelir durumu, öğrencilerin yaşadıkları yerleşim birimi, öğrencilerin yakın çevrelerinden girişimci bulunması, anne veya babalarının kendi işletmesinin sahip olup olmaması, sınıf düzeyi” değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunamamıştır ($p < .05$). Toplam puanlar ile “öğrencilerin gelecekte yapmayı planladıkları iş” değişkenleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmuştur ($p < .05$).

Anahtar Kelimeler: Eğitim, girişimcilik, öğretmen adayları.

GİRİŞ

Girişimcilik geçmişten beri gelişmiş ülkelerde ve ekonomilerde önemli görülen ve bireylere kazandırılmaya çalışılan meziyetlerden birisidir. Çağdaş uygarlığın gelişmesinde girişimcilik unsuru hemen her dönemde çok önemli bir işleve ve yere sahip olmuştur (Baumol, 1986; Arslan, 2002). Dolayısıyla gelişmekte olan ülkeler arasında yer alan Türkiye için de girişimcilerin desteklenmesi, girişimcilik eğitimi verilmesi ülke geleceği için değerli bir yatırım olacaktır. Cantillon’a göre girişimci; kar elde etmek amacıyla işi organize eden ve işin risklerini üstlenen kişi olarak tanımlanmıştır (Korkmaz, 2012). Bir ülkenin ya da sektörün gelişiminde girişimcilik kültürünün ve girişimcilerin desteklenmesi gerekliliği oldukça açıktır (Khayri, Yaghoubi ve Yazdanpanah, 2011). Girişimciler bir ülkenin gelişme ve kalkınma gücünün dinamosu işlevini üstlenen kişilerdir (Ercan ve Sünbül, 2009; Robinson ve Shumar, 2014). Dolayısıyla gelişmiş ülkelerin sahip oldukları konumlarında girişimciliğin ve önemli başarılarla ulaşılmış girişimcilerin payı yüksektir (Luca, Cazan ve Tomulescu, 2012; Obembe, Otesile ve Ukpong, 2014; Robinson ve Shumar, 2014). Eğitim alanında da gelişmiş ülkelerdeki özel kurumların payı ve önemi değerlendirilirse eğitim alanında girişimciliğin önemi daha iyi fark edilebilir. İncelendiğinde, gelişmiş ülkelerin neredeyse tamamında özellikle lise ve yükseköğretim düzeylerinde pek çok özel eğitim kurumunun bulunduğu görülmektedir. Bu özel kurumlarda da hem vakıfların hem de girişimci kurum ve kuruluşların payı bulunmaktadır. Bu açıdan değerlendirildiğinde eğitim alanında girişimciliğin önemi ve payı daha iyi görülmektedir.

Girişimciler yeni fırsatları uygun koşullarla birleştirerek müşteri beklentilerini karşılamak üzere kullanan kişilerdir (Cansız, 2007). Fırsat ve yenilik kovalayan, yakaladıklarında ilgili riskleri de hesap ederek üretim yapmak üzere üretim faktörlerini birleştiren dinamik bireyler girişimci olarak adlandırılırlar (İşcan ve Kaygın, 2011; Ghasemi, Rastegar, Jahromi ve Marvdashti, 2011; Hattab,

2014). Kişiler yeni fırsatlar yakalamak, kendilerini ifade edebilecekleri, çalışma hayatlarını ve kazançlarını esnekleştirebilecek, buldukları ülkelerin ekonomilerine katkıda bulunacak, istihdamı artıracak, üretim çevrelerine işbirliği ve kazanç olanakları sunacak yeni işler kurmak istemektedirler (Karabulut, 2009). Eğitim alanında girişimci özelliklere sahip bireyler okul öncesi döneme yönelik okullar, ilk ve ortaokul düzeylerinde eğitim kurumları açabilmektedirler. Bu yüzden girişimcilik önem kazanmakta ve doğru yapılan girişimcilik hamleleri hem bireysel olarak insanlara hem de topluma çok önemli kazançlar sağlamaktadır. Girişimciliğin öneminin bu denli artmasının ana sebebi, ülkelerin gelişmesinde en önemli güç kaynaklarından biri olmasıdır. Girişimcilikle, ülke içerisinde sağlanan ekonomik kalkınma siyasi gücü, teknolojik ve bilimsel gelişmeyi de döngüsel olarak artırmakta ve dünya arenasında ülkeler arası rekabette avantaj yaratmaktadır (İrmiş ve Barutçu 2012) ve girişimciliğin ülkelere ve ülke ekonomilerine olumlu etki yaptığı pek çok araştırmacı tarafından kabul edilmektedir (Graevenitz, Harhoff ve Weber, 2010: 90; Landström, Harirchi ve Aström, 2012; Moberg, 2014). Girişimcilik kavramının bu avantajları, önemleri göz önünde bulundurulduğunda hem eğitim alanında ulusal ve uluslararası düzeyde rekabetçi bireyler yetiştirmek hem de gelecek nesilleri inşa edecek olan öğretmenler için bu özelliğin ne kadar önemli olduğu görülmektedir. Ayrıca günümüzde üniversitelere yüklenen görevlerden birisi de bireyleri iş hayatında etkin ve girişimci kişiler olarak yetiştirmeleridir (Yıldırım ve Aşkun, 2012). Kılıç, Keklik ve Çalış (2012)'ta girişimciliğin ülkelere sağladığı bu faydalara dikkat çekmekte ve bu faydaların göz önünde bulundurulduğunda bireylere bu özelliğin kazandırılması ve bu alanda bilimsel araştırmalar yapılması pratik fayda sağlayacağını ifade etmektedirler. Bunun yanında eğitim kurumlarından girişimcilik eğitimi verilmesinin de üniversiteden yeni mezun olacak yetişkin bireylerin kendilerine ait ticari girişimcilerde bulunmalarına katkı sağladığına literatürde değinilmektedir (Küttim, Kallaste, Venesaar ve Kiis, 2014).

Ülkemizde son yıllarda özel teşebbüslerin, kurum ve kuruluşların artmasıyla eğitim sektöründe de girişimciliğin önemi daha fazla hissedilmeye başlanmıştır. Bu yüzden eğitim fakültesi öğrencilerine de girişimcilik kavramının önemi ilgili derslerde açıklanmalı, yine bu derslerin programlarına girişimciliğin önemi ve değerini anlatan bölümler eklenmelidir. Bu bağlamda Avrupa ve ABD incelendiğinde bu programların ortaokul ve kolej düzeyinde hali hazırda yürütüldüğü, Avrupa'da 2005/2006 yıllarında 40 ülkede 2 milyondan fazla öğrencinin girişimcilik eğitimi aldığı ifade edilmektedir (Oosterbeek, van Praag ve Ijsselstein, 2010: 443). Yurt dışında verilen bu eğitimler göz önünde bulundurulduğunda eğitim fakültesi öğrencilerine artık sadece devlet kurumunda çalışacak öğretmen gözüyle bakılmamalı, girişimcilik alanında gerekli eğitim ve ön bilgi sağlanmalıdır. Girişimcilik eğitimindeki amaç bir kişide girişimcilik potansiyeline yönelik olarak gizli kalmış bir takım özelliklerin ortaya çıkmasını ve farkında olmasını sağlamaktır (Çetinkaya – Bozkurt ve Alparşlan, 2013). Dolayısıyla eğitim fakültesi öğrencilerine de bu konuda eğitim verilerek potansiyellerini ortaya çıkarmalarını katkı sağlanması gerekmektedir. Bu derslerin ve/veya konuların eğitim programlarına eklenmesiyle öğrencilerin bu konudaki görüşleri ve bilgileri önemli derecede artacak ve gelecek yıllarda sadece devletten iş bekleyen öğretmenler değil eğitimde maksimum verim hedefiyle girişimlerde bulunacak bireyler de yetiştirilecektir. Girişimcilik eğitimi ve girişimcilik eğitiminin etkileri üzerine yapılan araştırmalarda Avrupa ve ABD'de girişimcilik eğitime çok önem verildiği, daha yüksek ekonomik gelişme ve yenileşme için daha fazla girişimciye ihtiyaç duyulduğu ifade edilmektedir (Graevenitz, Harhoff ve Weber, 2010: 90; Oosterbeek, van Praag ve Ijsselstein, 2010: 442).

Daha öncede ifade edildiği gibi dünya genelinde de girişimcilik öne çıkarılan, bireylerde geliştirilmesi hedeflenen bir özelliktir. Scott ve Twomey (1988) 1980'lerden itibaren özellikle de internet – tabanlı işlerin, mesleklerin de öne çıkmasıyla öğrencilerde daha fazla girişimci beceriler gerektiğini ve görüldüğünü ifade etmektedirler (akt. Wang ve Wong, 2004: 163). Eğitimde ticarileşme, girişimciliğin öneminin giderek artması, eğitim alanında dahi internet pazarının son yıllardaki baş döndürücü gelişimi ve büyümesi gibi gelişmelerin tamamı öğrencilerin girişimcilik becerilerini ve karakter özelliklerini kazanmalarının ne denli önemli olduğunu göstermektedir. Yukarıda da ifade edildiği gibi gelişmiş ülkelerde girişimcilik ülkedeki gelişim ve yeniliğin öncüsü sayılmaktadır ve tüm toplum tarafından teşvik edilmektedir. Gelişmiş ülkelerde girişimcilik duraksayan ekonomiyi canlandıran, işsizliği engelleyen/ azaltan bir faktör olarak da görülmektedir. Gelişmekte olan ülkeler için ise girişimcilik ekonomik gelişmenin lokomotif, iş alanları oluşturulması ve sosyal adaletin sağlanmasında önemli bir araçtır (Gürol ve Atsan, 2006).

Tüm bu önemli noktalar ve girişimciliğe verilen önem değerlendirildiğinde gelişmekte olan ülkelerin lokomotifleri olarak girişimcilik üzerinde önemle ve ciddiyetle durulması gereken bir konu olarak karşımıza çıkmaktadır. Dolayısıyla bu ve benzer araştırmalarda elde edilecek sonuçlar iyi analiz edilip değerlendirilirse ülkeye ve eğitim sistemine önemli katkılar yapacakları görülmektedir. Girişimcilik eğitimi ve girişimcilik kavramının eğitim ortamlarına entegre edilmesinde, girişimci bireyler yetiştirilmesinde, hali hazırda yüksek girişimcilik düzeyine sahip öğrencilerin bu potansiyellerinin değerlendirilmesinde üniversite öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi öncelikli olarak yapılması gereken bir iş, atılması gereken bir adım olarak karşımıza çıkmaktadır.

Alan literatüründe girişimcilik eğitimi ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik tutumları ile ilgili çok sayıda araştırmaya ulaşılmaktadır. Bu araştırmalar yoğunlukla girişimciliğin ülkelerin gelişimindeki rolüne (Arslan, 2002; Cansız, 2007), girişimcilikte kültürel faktörlere (Aytaç, 2006), kadın girişimcilerin durumu ve katkılarına (Yetim, 2002) ve üniversite öğrencilerinin girişimcilik tutum ve algılarına (Bilge ve Bal, 2012; Kılıç, Keklik ve Çalış, 2012; Keleş, vd., 2015) vurgu yapmaktadır. Yurtdışında yapılmış bir takım araştırmalar incelendiğinde ise girişimcilik eğitimi ve bu eğitimlerin değerlendirilmesine ilişkin geniş bir literatürle karşılaşmaktadır (Cheung, 2008; Ilayaraja, 2015; Jimenez, vd., 2015; Ruskovaara ve Pihkala; 2015). Diğer yandan eğitim sektörü ve girişimcilik kavramının ortak paydada değerlendirilerek araştırıldığı araştırmalar çok az sayıda kalmakta (Hatcher, 2006; Pan ve Law, 2006) ve alan literatürüne bu açıdan katkı sağlanması gerekmektedir. Eğitimde girişimcilik konusunun araştırıldığı araştırmalarda özel sektör müdahalelerinin eğitime katkı ve etkileri değerlendirilmekte ve ilgili bulgulara yer verilmektedir. Türkiye’de de çok geniş bir kitleye hitap eden eğitim kurumlarındaki verimlilik ve etkililik sorgulamaları sonucunda özel kurumlar açılmış ve hizmet vermeye başlamıştır. Bu bağlamda özel kurumların eğitim alanında faaliyetlerine devam edecekleri göz önünde bulundurulursa bu kurumları kuracak ve hizmet sağlayacak öğretmen adayları olarak eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeylerinin tespit edilerek sonuçların ortaya konması alan literatürüne önemli katkılar sağlayacaktır.

Daha önce de belirtildiği gibi eğitim sektöründe artan özel teşebbüslerin ve işletmelerin sonucu olarak eğitim fakültesi öğrencilerinin de “girişimci” kişilik ve yaklaşımlara sahip olmaları beklenmektedir. Bu çerçevede araştırma problemi şöyle yapılandırılmıştır: Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri ve girişimcilik düzeylerine bazı değişkenlerin etkisi nasıldır?

Alt Problemler

1. Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri nasıldır?
2. Cinsiyet açısından öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
3. Öğretmen adaylarının “yakın çevrelerinde girişimci bulunup bulunmaması” değişkenine göre girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
4. Öğretmen adaylarının sınıf seviyeleri açısından girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?
5. Öğretmen adaylarının “anne ve/veya babalarının kendi işine sahip olup olmama” değişkenine göre girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
6. Öğretmen adaylarının “yaşadıkları yerleşim birimi” açısından girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?
7. Öğretmen adaylarının “aile gelir durumu” açısından girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

YÖNTEM

Bu araştırmada, öğretmen adaylarının girişimcilik konusuna dair tutumlarını betimsel olarak incelemek amacıyla genel tarama modeli kullanılmıştır. Tarama araştırmaları geniş kitlelerin görüşlerini, özelliklerini betimlemeyi hedefleyen araştırmalardır. Bu tür araştırmalar daha çok “ne, nerede, ne zaman, hangi sıklıkta, hangi düzeyde, nasıl” sorularının cevaplandırılmasına olanak tanır (Büyükoztük, Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2013: 177). Tarama modelleri geçmişte ya da halen var olan bir durumu var olduğu şekliyle betimlemeyi amaçlayan araştırma yaklaşımlarıdır (Karasar, 2012: 77). Bu açıklamalardan yola çıkılarak mevcut araştırmada üniversite öğrencilerinin

hali hazırda belirli bir konudaki duygu, düşünce ve tutumlarına dair araştırma yapılacağından ve mevcut durum ile ilgili verilerin analiz edilerek betimsel yöntemle sunulacağından araştırmanın genel tarama veya tarama modelinde desenlendiği ifade edilebilir. Bu tür araştırmalarda evrenden temsil gücü yüksek bir örneklem alınarak toplanan verilerden elde edilen sonuçların genellenmesi amaçlanır (Ocak ve Eğmir, 2014).

Evren ve Örneklem

Araştırmanın çalışma evrenini Afyon Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencileri oluşturmaktadır. Araştırma çalışma evreninde bulunan 2442 öğrencinin 1220'si araştırmada örneklem alınacak olan 1.ve 2. sınıf öğrencileridir. Araştırmada amaç fakülteye yeni başlayan, eğitimlerinin ilk yarısında olan öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin araştırılması olduğundan sadece 1. ve 2. sınıflardan örneklem alınmıştır. Toplam öğrenci sayısından tabakalı örnekleme yöntemiyle örneklem alınmış ve örneklemin evreni temsil etmesi için ölçek %95 güven aralığında gerekli olan (Özdamar, 2003) 292 öğrenciye tabakalı örnekleme yoluyla uygulanmıştır. Bu bağlamda aşağıdaki tabloda bilgi verilen okul öncesi öğretmenliği, sınıf öğretmenliği, sosyal bilgiler öğretmenliği, fen bilgisi öğretmenliği, Türkçe öğretmenliği, bilgisayar ve öğretim teknolojileri eğitimi ve ilköğretim matematik öğretmenliği bölümlerden tabakalar, kümeler oluşturularak örneklem alınmış ve uygulama yapılmıştır.

Tablo 1. Örneklem Alınan Bölümlere Göre Öğrenci Dağılımları

Bölümler	Öğrenci Sayıları
Okul Öncesi Öğretmenliği	40
Sınıf Öğretmenliği	138
Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	38
Fen Bilgisi Öğretmenliği	57
Türkçe Öğretmenliği	39
Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	41
İlköğretim Matematik Öğretmenliği	41
TOPLAM	294

Araştırma katılan öğrencilerin ölçekteki sorulara samimi ve doğru cevaplar verdikleri varsayımına (sayılına) dayanılarak yapılmıştır. Araştırma verileri ve sonuçları Kocatepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesi öğrencileri ile sınırlıdır.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada kullanılan veri toplama aracı Yılmaz ve Sünbül(2009) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek, ölçeği geliştiren araştırmacıların izni ve bilgisi dâhilinde araştırmada kullanılmıştır. Araştırmacılar öğrencilerin girişimcilik özelliklerini saptamak amacıyla, bu alanda ölçek bulunmamasından dolayı "Girişimcilik Ölçeği"ni geliştirmiştir. Ölçeğin geliştirildiği ve geçerlik – güvenilirliğinin test edildiği çalışmada Cronbach Alpha Güvenirlik katsayısı $\alpha=0.90$ olduğu ifade edilmektedir. Ayrıca yine bu çalışmada ölçeğin geliştirilmesinde araştırmacılar ölçeğin tek boyutlu olduğunu ve öğrencilerin girişimcilik ölçeğinden elde ettikleri puanların girişimcilik düzeylerini gösterdiğini ifade etmişlerdir. Ölçeği geliştiren araştırmacıların ölçekten elde edilen puanlarla ilgili kriterleri şu şekildedir:

Tablo 2. Girişimcilik Sınıflandırma Kriterleri

36-64	Çok düşük girişimcilik
65-92	Düşük girişimcilik
93-123	Orta düzeyde girişimcilik
124-151	Yüksek girişimcilik
152-180	Çok yüksek girişimcilik

Ölçeği geliştiren araştırmacıların da ifade ettiği gibi ölçek tek boyutlu olarak değerlendirilmiştir. Özdamar (1999)'a göre; $.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek yüksek derecede güvenilirdir (akt. Ocak, 2010). Bu bağlamda ölçekten elde edilen verilerin yüksek derece güvenilir olduğu söylenebilir. Ölçekten elde edilen verilerin güvenilirliğine dair yapılan analizlerde $\alpha=.93$ olarak tespit edilmiştir.

Uygulanan ölçek beşli likert tipi ölçek olarak yapılandırılmış ve seçenekler “Kesinlikle Katılmıyorum (1)”, “Katılmıyorum(2)”, “Kısmen Katılıyorum(3)”, “Katılıyorum(4)”, “Tamamen Katılıyorum(5)” şeklinde oluşturulmuştur. Ölçme aracındaki olumlu maddeler “kesinlikle katılıyorum” seçeneğinden başlamak üzere 5’den 1’e doğru; olumsuz maddeler ise, “kesinlikle katılmıyorum” seçeneğinden başlamak üzere 1’den 5’e doğru puanlanmıştır.

Ölçek iki bölümden oluşmaktadır. Ölçek öncül bilgi ve değişkenlerin (sınıf, yaş, cinsiyet, kardeş sayısı, yaşanılan yerleşim birimi, anne – baba öğrenim durumları, aile gelir durumu, anne veya babanın kendi işine sahip olması, ailede girişimci bulunması ve öğrencilerin gelecekte yapmak istedikleri iş) yer aldığı ilk kısım ve öğrencilerin girişimcilik düzeylerini belirlemeyi amaçlayan ikinci kısımdan oluşmaktadır.

Verilerin Analizi

Öğrencilerden toplanan verileri sayısal veriler haline getirmek, puanları hesaplamak amacıyla Ocak ve Yamaç (2011) tarafından kullanılan 4.20–5.00 “Tamamen Katılıyorum”, 3.40–4.19 “Katılıyorum”, 2.60–3.39 “Kısmen Katılıyorum”, 1.80–2.59 “Katılmıyorum”, 1.00–1.79 “Kesinlikle Katılmıyorum” aralıkları temel alınmıştır.

Bilimsel araştırmalarda verilerin normal dağılımın araştırılması kullanılacak analiz tekniklerinin belirlenmesinde önemli bir yere sahiptir. Seçer (2013) katılımcı grubunun geniş olduğu araştırmalarda Kolmogorov-Smirnov testinin sonuçları daha geçerli kabul edildiğini ifade etmektedir. Analiz sonucunda araştırma verilerinin normal dağılım gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır ve bu bağlamda parametrik testler uygulanmıştır. Verilerin analizinde, toplam puanların ve verilen cevapların değerlendirilmesinde aritmetik ortalama, frekans ve yüzde değerleri; değişkenlerle toplam puanlar arasındaki ilişkinin değerlendirilmesi için tek yönlü varyans analizi ve t testinden faydalanılmıştır. Verileri bilgisayar ortamında istatistik programı kullanılarak analiz edilmiştir. Çalışmada yapılan analizlerde .05 anlamlılık düzeyi temel alınmıştır.

BULGULAR ve YORUMLAR

Araştırmanın bulguları ve bulgulara dayalı olarak yapılan yorumlar problem ve alt problemlere göre ayrı ayrı yapılandırılmıştır. Araştırmada kullanılan “Girişimcilik Ölçeği” tek faktörlü bir yapıya sahiptir, bu yüzden madde frekans, yüzde ve ortalamaları bütün olarak değerlendirilmiştir.

Araştırmada eğitim fakültesi 1. ve 2. sınıf öğrencilerinden 300 kişiye ölçek uygulanmıştır. Tüm ölçeklerden 6 tanesinin hatalı, eksik olduğu veya tam doldurulmadığı tespit edilmiş ve değerlendirmeye alınmamıştır. Kalan 294 ölçek değerlendirmeye alınmış ve analizler bu ölçekler üzerinden yürütülmüştür.

1. Alt problem: Öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri nasıldır?

Tablo 3. Girişimcilik Ölçeği maddelerinin frekans, yüzde, puan ortalamaları ve puanların öğrenci görüşü olarak karşılıkları

Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	Maddeler	Öğrenci Görüşleri						KK
		1	2	3	4	5	\bar{X}	
1. İşimde geçmiş performansından daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.	f	4	0	24	91	175	4,47	KK
	%	1,4	0	8,2	31	59,5		
2. Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.	f	0	7	18	121	148	4,39	KK
	%	0	2,4	6,1	41,2	50,3		

3. İstedğim şeyi elde ettiğim zaman bunun sebebinin genellikle kendi yeteneklerim olduğu düşünürüm.	f	10	18	119	98	49	3,53	K
	%	3,4	6,1	40,5	33,3	16,7		
4. İşlerimde kendi kararlarım etkilidir.	f	2	5	57	128	102	4,09	K
	%	0,7	1,7	19,4	43,5	34,7		
5. Kendi işimi kurabilirim.	f	13	37	113	70	61	3,43	K
	%	4,4	12,6	38,4	23,8	20,7		
6. İşten zorunlu olarak ayrılısam işle ilgili kendime seçenekler oluşturabilirim.	f	5	7	81	138	63	3,84	K
	%	1,7	2,4	27,6	46,9	21,4		
7. Zor durumlarda seçenekler oluşturabilirim.	f	2	7	54	146	85	4,03	K
	%	0,7	2,4	18,4	49,7	28,9		
8. Farklı insanlarla dostluklar kurabilirim.	f	4	12	37	113	128	4,18	K
	%	1,4	4,1	12,6	38,4	43,5		
9. Denemediklerimi denemekten çekinmem.	f	3	19	81	99	92	3,87	K
	%	1	6,5	27,6	33,7	31,3		
10. Kendimde farklı işler yapabilecek enerjiyi hissederim.	f	4	19	65	103	103	3,95	K
	%	1,4	6,5	22,1	35	35		
11. Arkadaşlarıma değişik iş projelerinden söz ederim.	f	13	50	92	95	44	3,36	Kıs.Kat.
	%	4,4	17	31,3	32,3	15		
12. Yeteneklerimi uygulayabilecek alanlar oluştururum.	f	4	25	90	124	51	3,65	K
	%	1,4	8,5	30,6	42,2	17,3		
13. Arkadaşlarımdan gelen bazı projelere katılmaktan çekinmem.	f	4	19	88	117	66	3,75	K
	%	1,4	6,5	29,9	39,8	22,4		
14. Hayatımı dış etkenlere bırakmam.	f	4	24	94	103	69	3,71	K
	%	1,4	8,2	32	35	23,5		
15. Kararlarımla hayatımı şekillendirebileceğimi düşünüyorum.	f	2	9	32	130	121	4,22	KK
	%	0,7	3,1	10,9	44,2	41,2		
16. Risk almaktan çekinmem.	f	10	26	106	80	72	3,60	K
	%	3,4	8,8	36,1	27,2	24,5		
17. Geleceği göreyerek ona dönük hazırlıklar yapabilirim.	f	5	12	71	127	79	3,89	K
	%	1,7	4,1	24,1	43,2	26,9		
18. Yeni bir şeyleri denememe imkân veren projeler üzerinde çalışmayı severim.	f	2	20	52	138	82	3,94	K
	%	0,7	6,8	17,7	46,9	27,9		
19. Eski fikirlere ve uygulamalara meydan okumayı ve daha iyilerini araştırmayı severim.	f	2	12	71	144	65	3,87	K
	%	0,7	4,1	24,1	49	22,1		
20. Yeni bir perspektiften bakmama imkân sağlayan proje ve işlerle uğraşırım.	f	6	18	100	119	51	3,64	K
	%	2	6,1	34	40,5	17,3		
21. Geçmişte başkaları tarafından kullanılmamış yeni yöntemlerle çalışmayı denerim.	f	7	32	93	118	44	3,54	K
	%	2,4	10,9	31,6	40,1	15		
22. Yeterli çabayla, her türlü sorunu ortadan kaldırabiliriz.	f	6	11	49	117	111	4,07	K
	%	2	3,7	16,7	39,8	37,8		
23. Yaptığım planları yürütebileceğimden çoğunlukla eminimdir.	f	2	12	85	125	70	3,84	K
	%	0,7	4,1	28,9	42,5	23,8		
24. Yeni bir durum ve uygulamaya adapte olmaktan sorun yaşamam.	f	6	29	92	112	55	3,61	K
	%	2	9,9	31,3	38,1	18,7		
25. Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.	f	9	47	100	87	51	3,42	K
	%	3,1	16	34	29,6	17,3		
26. Her işin bir riski vardır. İşimde her türlü riski göze alabilirim.	f	6	29	107	80	72	3,62	K
	%	2	9,9	36,4	27,2	24,5		
27. Başarıyı sağlayacak uygun yöntem ve tekniklerin arayışı içerisindeyimdir.	f	4	9	68	142	71	3,90	K
	%	1,4	3,1	23,1	48,3	24,1		
28. Karşıma çıkan fırsatları değerlendirebilirim.	f	1	6	54	134	99	4,10	K
	%	0,3	2	18,4	45,6	33,7		
29. Elimdeki kaynakları bir araya getirerek verimliliğe dönüştürebilirim.	f	1	13	63	139	78	3,95	K
	%	0,3	4,4	21,4	47,3	26,5		
30. İşimde ve çalışmalarımda ortaya çıkan değişimlere açıyım.	f	3	8	69	129	85	3,96	K
	%	1	2,7	23,5	43,9	28,9		
31. İşimi severek ve azimle yaparım.	f	5	3	30	100	156	4,35	KK
	%	1,7	1	10,2	34	53,1		
32. İşimde yaratıcılık yönüm güçlüdür.	f	4	14	66	112	98	3,97	K
	%	1,4	4,6	22,0	37,3	32,7		

	%	1,4	4,8	22,4	38,1	33,3		
33. İşimi gerçekleştirirken, herhangi bir ekip ya da kişiyle çalışabilirim.	f	4	9	40	126	115	4,15	K
	%	1,4	3,1	13,6	42,9	39,1		
34. Bir işte ya da uygulamada liderliği elemaktan çekinmem.	f	9	16	70	96	103	3,91	K
	%	3,1	5,4	23,8	32,7	35		
35. İş konusunda gelecekle ilgili etkili kararlar alabilirim.	f	2	6	55	130	101	4,09	K
	%	0,7	2	18,7	44,2	34,4		
36. Farklı işlere yönelik motivasyonum ve eğilimlerim güçlüdür.	f	8	14	62	127	83	3,89	K
	%	2,7	4,8	21,1	43,2	28,2		

(KK: Kesinlikle Katılıyorum; K: Katılıyorum; Kıs.Kat.: Kısmen Katılıyorum)

Tabloda görüldüğü üzere, eğitim fakültesi öğrencilerinin “Girişimcilik Ölçeği”nden genel olarak yüksek puanlar elde etmişlerdir, yani öğrencilerin yüksek düzey girişimciliğe sahip oldukları tespit edilmiştir. Öğrenciler ölçekte maddelerin çoğunda yüksek ortalamalar tutturmuşlardır. Öğrencilerin ölçekteki soruların büyük bir kısmına 3.40 – 4.19 aralığında “Katılıyorum” cevabını verdikleri görülmektedir. Öğrencilerin en yüksek ortalamalara “1. İşimde geçmiş performansımın daha iyi olabilmek için daha çok çaba harcamaya çalışırım.”(4,47) ve “2. Görevimin son derece zor olduğu zamanlarda elimden gelenin en iyisini yaparım.” (4,39) maddelerde sahip oldukları görülmektedir. En düşük puanları ise “ Arkadaşlarıma değişik iş projelerinden söz ederim.” (3,36), “Üzerinde çalıştığım bir konuda hata yapmaktan çekinmem.”(3,42), ve “Kendi işimi kurabilirim.” (3,43) maddelerinde görülmüştür. Düşük puanların alındığı bu maddeler incelendiğinde ise maddelerin 2.60 – 3.39 (Kısmen Katılıyorum) aralığına yakın değerler oldukları görülmektedir. Ölçekten genel olarak yüksek puanlar elde edilmesi sonucuna paralel olarak öğrencilerin yüksek düzeyde girişimcilik tutumlarına sahip oldukları ifade edilebilir.

Bunun yanında öğrencilerin ölçekten elde ettiği toplam puanlar değerlendirildiğinde ise araştırmacılar tarafından oluşturulmuş olan girişimcilik düzeylerine göre öğrencilerinden sadece 3’ünün (% 1) düşük düzeyde girişimciliğe sahip oldukları görülmektedir. Bu kriterlerin biraz dışına çıkılarak yakın değerler de bu gruba dahil edilirse 5 öğrencinin 94 ve daha az puan olarak düşük seviyede girişimcilik sergiledikleri ifade edilebilir. Diğer girişimcilik seviyeleri değerlendirildiğinde araştırmaya katılan öğrencilerin yaklaşık % 15’i orta düzey girişimcilik, yaklaşık % 53’ü ise yüksek girişimcilik sergiledikleri görülmektedir.

2. Alt Problem: Cinsiyet açısından öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 4. Cinsiyet Değişkenine Göre Yapılan t Testi Sonuçları

	Cinsiyet	N	X	S.S.	t	p
Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	Kadın	205	141,91	19,09	1,18	,23
	Erkek	89	139,12	18,27		

Cinsiyet değişkeni girişimcilik üzerine yapılan pek çok araştırmada kullanılmıştır. Farklı toplum yapılarından dolayı cinsiyet faktörünün girişimcilik davranışını ve düzeyini etkileyeceği düşünülmektedir. Araştırmada bu değişken üzerinde analiz yapılmasının sebebi toplum yapısından kaynaklı olarak erkeklerin girişimcilik düzeylerinin daha yüksek çıkabileceği varsayımdır. Yapılan analizlerde öğrencilerin girişimcilik düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=.23$; $p<.05$). Wang ve Wong (2004) Asya toplumlarının yapılardan kaynaklı olarak kadınların iş kurma, girişimcilik oranlarının daha düşük olduğunu ifade etmektedirler. Wang ve Wong (2004)’un araştırmaları sonucunda erkeklerin girişimcilik düzeyleri daha yüksek çıkmış, girişimciliğe dair görüş ve tutumları kadınlarınkinden daha olumlu olduğu tespit edilmiştir. Son olarak ise girişimcilik ölçeğinin geliştirdiği araştırmada da bu değişken üzerine analiz yapılmış ve cinsiyetler arası girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunamamıştır ($p<.05$). Türkiye’de yapılmış olan, birbirini destekleyen bu bulgular kadınların da çalışma hayatına adapte olduklarını, girişimcilik açısından erkekler kadar olumlu algılara sahip olduklarını göstermektedir. Hatta bu araştırmada cinsiyet değişkeni bakımından anlamlı farklılık tespit edilmese de grupların aritmetik ortalamaları

incelendiğinde kadın öğretmen adaylarının girişimciliğe dair algı ve tutumlarının daha yüksek olduğu görülmektedir.

3. Alt Problem: Öğretmen adaylarının “yakın çevrelerinde girişimci bulunup bulunmaması” değişkenine göre girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 5. Öğrencilerin Başarılı Olmuş Girişimci Yakınları Olması Değişkenine Göre yapılan t Testi Sonuçları

		Ailede Başarılı Girişimci Bulunması	N	X	S.S.	t	p
Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	Evet		63	144,71	18,29	2,31	,022
	Hayır		231	138,67	18,43		

Araştırma verileri üzerinde yapılan analizlerde öğrencilerin yakın çevrelerinde girişimci bulunup bulunmaması değişkeninin etkisi değerlendirilmiş ve bu değişkenin etkisinin anlamlı olduğu tespit edilmiştir ($p=.022$; $p<.05$). Bu değişkenin üzerinde çalışılmasının amacı öğrencilerin olumlu modelleri örnek alması ve sosyal öğrenmenin girişimcilik seviyelerini etkileyip etkilemeyeceğinin araştırılmasıdır. Araştırma bulguları öğrencilerin çevrelerindeki olumlu girişimci örneklerden etkilendiklerini ve çevrelerinde başarılı olmuş girişimci varsa kendilerinin de daha girişimci olduklarını göstermektedir. Katılımcıların aritmetik ortalamalarının da çevresinde başarılı girişimci bulunan katılımcılar lehine daha yüksek olduğu görülmektedir. Bu gösterge, grubun girişimciliğe dair algılarının daha olumlu olduğunu göstermektedir. Girişimciliğe dair algıları daha olumlu olan grubun sosyal öğrenme yoluyla çevrelerinde başarılı olmuş olumlu girişimci örneklerinden etkilendikleri görülmektedir.

4. Alt Problem: Öğretmen adaylarının sınıf seviyeleri açısından girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir fark var mıdır?

Tablo 6. Öğrencilerin Sınıf Seviyeleri Değişkenine Göre yapılan t Testi Sonuçları

		Sınıf Düzeyi	N	X	S.S.	t	p
Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	1. Sınıf		177	141,15	20,98	1,26	,20
	2. Sınıf		116	138,35	13,85		

Yapılan analizlerde öğrencilerin sınıf seviyeleri açısından girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık olmadığı tespit edilmiştir ($p=.20$; $p<.05$). Sınıf düzeyi değişkenine ilişkin anlamlı farklılık tespit edilmemesine rağmen grupların toplam puanları değerlendirildiğinde 1. Sınıf öğrencilerinin girişimciliğe dair algı ve tutumlarının daha olumlu olduğu tabloda sunulan verilerde görülmektedir. Bu durumun kaynağı öğrencilerin eğitim fakültesine yeni başlamış oldukları için bir takım girişimcilik planlarına sahip olmaları ya da her geçen yıl eğitim programlarında ve/veya seminer ve konferanslarda öğrencilerin girişimciliğe teşvik edilmeleri olabilir.

5. Alt Problem: Öğretmen adaylarının “anne ve/veya babalarının kendi işine sahip olup olmama” durumuna göre girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 7. Öğrencilerin Anne ve/veya Babalarının Kendi İşine Sahip Olma/Olmama Değişkenine Göre yapılan t Testi Sonuçları

		Anne – Baba İş Yeri Sahibi Mi?	N	X	S.S.	T	p
Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	Evet		104	139,40	20,74	,426	,670
	Hayır		189	140,37	17,25		

Veriler analiz edildiğinde öğrencilerinin anne – babaların kendi işine sahip olma değişkeni ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=.67$; $p<.05$). Yani öğrencilerin

girişimcilik düzeyleri, davranışları anne – babalarının kendi işinin yürütmesinden bağımsız olarak değer almaktadır. Grupların toplam puanları incelendiğinde analiz sonuçlarına uyumlu olarak puanların birbirine çok yakın olduğu görülmektedir.

6. Alt Problem: Öğretmen adaylarının “yaşadıkları yerleşim birimi” açısından girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 8. Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Birimi Değişkenine Göre yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Öğrencilerin Yaşadıkları Yerleşim Birimleri	N	X	S.S.	f	p
Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	Köy	36	142,00	19,42	1,79	.149
	Belde	20	136,65	16,82		
	İlçe	97	136,94	19,87		
	Şehir Merkezi	141	141,99	17,38		

Öğrencilere uygulanan ölçeklerden elde edilen verilere göre öğrencilerin “yaşadıkları yer” değişkeni ile girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=.23$; $p<.05$). Bu veriden yola çıkılarak öğrencilerin yaşamlarının çoğunu geçirdikleri yerleşim biriminin öğrencilerin girişimcilik düzeyleri üzerinde etkisi olmadığı ileri sürülebilir. Araştırmanın başlangıcında daha büyük yerleşim birimlerinde yaşayan öğrencilerin daha yüksek girişimcilik düzeylerine sahip olabilecekleri varsayımına üzerine analizler yapılmıştır, ancak analiz sonuçlarında yukarıda da ifade edildiği gibi anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Bunun yanında çok küçük ve çok büyük yerleşim birimlerinde (köy, şehir merkezi) yaşamış olan öğrencilerin girişimciliğe dair algılarının daha olumlu ve yüksek olduğu grupların toplam puanlarında görülmektedir.

7. Alt Problem: Öğretmen adaylarının “aile gelir durumu” değişkenine göre girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık var mıdır?

Tablo 9. Öğrencilerin Aile Gelir Durumu Değişkenine Göre yapılan Tek Yönlü Varyans Analizi Sonuçları

	Aile Gelir Durumu	N	X	S.S.	f	p
Üniversite Öğrencileri Girişimcilik Ölçeği	0 – 900 TL	62	136,66	21,87	1,81	.096
	901 – 1400 TL	95	136,93	19,30		
	1401 – 2000 TL	46	142,56	15,53		
	2001 – 2500 TL	39	143,17	18,98		
	2501 – 3000 TL	23	143,78	12,56		
	3001 – 4000 TL	21	143,85	13,65		
	4001 ve üstü	8	149,75	12,23		

Öğretmen adaylarının aile gelir durumu üzerine yapılan tek yönlü varyans analizlerinde aile gelir durumu ile öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır ($p=.096$; $p<.05$). Araştırmanın ilk evrelerinde ailenin gelir durumu ile ilgili analizlerde gelir durumu daha iyi, yüksek olan öğrencilerin girişimcilik becerilerinin daha yüksek çıkabileceği öngörüsünde bulunulmuştur. Analizler sonucunda gruplar arasında anlamlı farklılık bulunmasa da grupların toplam puanları incelendiğinde öğrencilerin ailelerinin gelir durumu yükseldikçe girişimcilik puanlarının yükseldiği görülmektedir. Dolayısıyla istatistiksel olarak anlamlı sonuçlar elde edilmese de aile gelir durumu daha iyi olan öğrencilerin girişimciliğe dair algılarının daha olumlu olduğu ifade edilebilir.

Ancak yapılan analizler sonucunda gelir düzeyleri ve öğrencilerin girişimcilik düzeyleri arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır.

SONUÇ, TARTIŞMA ve ÖNERİLER

Araştırmadan elde edilen sonuçlar incelendiğinde eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimciliğe dair tutum ve davranışlarının ve ölçekten elde ettikleri toplam puanların genel olarak yüksek düzeyde olduğu görülmektedir. Ölçek genelinden elde edilebilecek en yüksek puan 180'dir; toplam puanlara bakıldığında ise eğitim fakültesi öğrencilerinin puanlarının 176 ile 57 arasında farklılık gösterdiği görülmektedir. Ölçek daha önce de ifade edildiği gibi tek faktörlü bir yapıya sahiptir ve öğrencilerin ölçekten yüksek puan elde etmeleri yüksek düzeyde girişimci oldukları anlamına gelmektedir. Ölçeklerden elde edilen verilere göre öğrenciler kendilerinin girişimciliğe yatkın bireyler olduklarını ifade etmektedirler.

Girişimcilik ölçeğinde öğrencilerin verdikleri cevaplar değerlendirildiğinde öğrenciler 1., 2., 15. ve 31. maddelere "kesinlikle katılıyorum", 11. maddeye "Kısmen katılıyorum" diğer maddelere ise "Katılıyorum" seçeneğini işaretlemişlerdir. Bu veriden yola çıkılarak öğrencilerin girişimcilik konusunda öz değerlendirmelerinin ortalama üstü olması şaşırtıcı değildir. Katılımcıların en yüksek düzeyde yargılarda buldukları ifadeler zor durumlarda çalışkan ve hırslı olabildiklerine değinen maddelerdir. Dolayısıyla öğrenciler bu ifadelerle ölçek genelinde oluşturdukları yüksek girişimcilik algısını desteklemektedirler. Diğer yandan öğrenciler girişimciliğin en önemli faktörlerinden biri olan yaratıcılık ve yeni fikirler ortaya atma ile ilgili maddelerde görece daha düşük puanlar almışlardır. Bu durumda öğrencilerin girişimcilik konusunda istekli ve açık olmalarına rağmen orijinal fikirler ortaya atma konusunda eksiklikleri olduğu sonucuna varılabilir. Son olarak da eğitim fakültesi öğrencileri girişimciliğin diğer önemli unsurları olan sosyal olma ve karşılaştığı fırsatları değerlendirme ile ilgili maddelerde de oldukça yüksek puanlar elde ederek olumlu girişimcilik yargılarına devam ettirmişlerdir.

Bu ifadelerde görüldüğü gibi eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri yüksek çıksa da, kendi işini kurabileceklerini ortalamanın üstünde bir derece ile katıldıklarını ifade etmelerine rağmen diğer maddelerin gerisinde kalmaktadır. Girişimcilik üzerine yurt dışında iki ülkede yapılan benzer bir araştırmada Porto Riko'da öğrencilerin % 92'si, Katalanyo'da ise öğrencilerin % 74'ü kendi işlerini kurmak istediklerini ifade etmişlerdir (Veciana, Aponte ve Urbano, 2005). Ancak katılımcılardan bir kısmı bu isteklerini daha çekingen kararsız ifade ederken (Porto Riko'da % 40.3, Katalonya'da % 51) kalan öğrenciler ise bu yöndeki hedeflerini, ciddi ve kararlı olarak kendi işleri kurmak istediklerini (Porto Riko'da % 28.7, Katalonya'da % 12.1) ifade etmektedirler. Ayrıca, Veciana vd. araştırmasında çalışmanın örneklemini işletme, ekonomi ve mühendislik alanlarından öğrenciler oluşturmakta, uygulama bu gruplar üzerinden yapılmaktadır. Cevaplar arasındaki farklılığın bir sebebinin de bu olabileceği göz önünde bulundurulmalıdır. Bu madde ile birlikte ölçeğin bilgi formu kısmındaki "öğrencilerin gelecekte yapmayı planladıkları iş" değişkeni değerlendirilirse öğrenci ifadelerinde bir uyum görülmektedir. Öğrencilerin büyük bir kısmı (% 74.5) gelecekte devlet memuru olarak yani öğretmen olarak çalışmayı planladıklarını ifade etmişlerdir. Öğrencilerin ortalama puan olarak görece daha düşük puan oluşturdukları diğer madde değerlendirilirse öğrencilerin girişimci bireylerde görülen "hata yapmaktan çekinmeme" davranışına sahip olmadıklarını ifade etmektedirler. Bu açıdan değerlendirildiğinde hata yapmaktan çekinme davranışının girişimciliği engellediği ve iyi girişimcilerin hata yapmaktan korkmadıkları bilinen bir gerçektir.

Araştırmada elde edilen sonuçlar değişkenler açısından incelendiğinde bireylerin girişimcilik düzeyleri ile cinsiyet değişkeni arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p < .05$). Ercan ve Sünbül (2009), araştırmada kullanılan girişimcilik ölçeğini geliştirdikleri araştırmalarında öğretmen adaylarının girişimcilik düzeyleri ile cinsiyet arasında anlamlı bir fark bulunamamışlardır. Veciana vd. (2005) araştırmasında ise Katalonya'da öğrencilerin kendi işlerini kurma planları ile cinsiyet arasında olumlu yönde bir ilişki olduğu tespit edilmiştir. Araştırmada erkeklerin mezuniyetten sonra kendi işlerini kurma konusunda daha kararlı ve istekli oldukları ifade edilmektedir. Aynı araştırmada Porto Riko verilerinde ise bizim araştırmamızda elde ettiğimiz sonuçlarla paralel doğrultuda yani iş kurma ile cinsiyet değişkeni arasında herhangi bir ilişki olmadığı sonucuna ulaşılmıştır (s.180). Ancak daha önce de ifade edildiği gibi yurt dışında Wang ve Wong (2004) tarafından Singapur'da yapılan araştırmada ise öğrencilerin girişimcilik davranışları ile cinsiyet değişkeni arasında erkekler lehine anlamlı fark bulunmuştur. Bu sonuç ise Katalonya'da elde edilen sonuçlarla paralellik göstermektedir. Wang ve Wong (2004) Asya toplumlarının yapılarıdan kaynaklı olarak kadınların iş kurma, girişimcilik

oranlarının daha düşük olduğunu ifade etmektedirler(s.164 – 165). Araştırma sonucunda elde ettikleri bulgular da Wang ve Wong (2004)'un ifadelerini desteklemektedir.

Araştırmada elde edilen verilerden alınan toplam puanlar ile öğrencinin yakın çevresinde girişimci bulunup bulunmaması değişkeni arasında yapılan t testinde (Independent Samples t Test) anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p < .05$). Veciana vd. (2005) araştırmasında da aile veya yakın çevrede girişimci bulunmasının öğrencilerin girişimcilik hedeflerini etkileyebileceği düşünülmüş ve araştırılmıştır. Veciana vd. (2005) araştırmasında Katalonya'da ailesinde girişimci bulunan öğrencilerin mezun olduktan sonra girişimci olarak kendi işlerini kurmaya daha istekli oldukları tespit edilmiştir. Porto Riko'da ise öğrencilerin ailelerinde girişimci bulunması ile mezuniyetten sonra kendilerinin iş kurmak istemeleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmadığı ifade edilmektedir. Brancu, Munteanu ve Gligor (2012) tarafından yapılan öğrencilerin girişimciliğe dair motivasyonlarının araştırıldığı bir başka çalışmada ise çevresinde girişimci bulunan öğrencilerin girişimciliğe dair engeller konusunda herhangi bir fikir, düşünce belirtmediklerini; ancak çevrelerinde girişimci bulunmayan bireylerin aile veya arkadaş çevrelerinden gerek girişimde bulunmak için ortak bulmakta gerekse ailelerinden destek almakta güçlük yaşadıkları, dolayısıyla bunları kendi girişimcilikleri önünde engel olarak algıladıkları tespit edilmiştir. Buradan yola çıkılarak öğrencilerin çevresinde girişimci olması veya olmaması durumunun öğrencilerin girişimcilik davranış ve düşünceleri üzerinde bu çalışmada ve Veciana vd. (2005)'nin çalışmasında herhangi bir etkisinin tespit edilmediği; Brancu, Munteanu ve Gligor (2012)'un çalışmasında ise öğrencilerin çevrelerinde girişimci bulunmamasının girişimcilik motivasyonlarına olumsuz yönde etkilerinin bulunduğu ifade edilmektedir. Araştırmada yapılan analizlerde toplam puanlar üzerinden anne/babanın kendi işletmesinin sahibi olması ve sınıf düzeyi değişkenlerine de t testi uygulanmış ve anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p < .05$). Yapılan analizlerde öğrencilerin girişimcilik düzeyleri ile aile gelir durumu ve öğrencilerin yaşadığı yerleşim birimi değişkenleri arasında anlamlı bir fark bulunamamıştır ($p < .05$).

Sonuç olarak bu araştırmada eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik düzeyleri ve girişimcilik düzeylerinin bazı değişkenler açısından değerlendirmesi yapılmıştır. Eğitim fakültesi öğrencilerinin girişimcilik kavramına dair düşünce ve tutumlarının olumlu olduğu tespit edilmiştir. Öğrencilerin ölçekten toplam puan bazında ve maddeler incelendiğinde öğrencilerin olumlu yaklaşımı her iki sonuçta da görülmektedir. Girişte de ifade edildiği gibi girişimcilik ülkelerin gelişmesinde ve ilerlemesinde önemli bir yere sahiptir. Girişimci bireyler pek çok kişinin göremediğini gören ve mevcut durumları en iyi şekilde değerlendirerek kazanıma çeviren insanlardır. Dolayısıyla eğitim sektöründe özel kurumların payının gittikçe artması ve girişimcilik becerilerinin öğretmenlere sağlayacağı avantajlardan dolayı öğrencilerin girişimcilik düzeylerinin belirlenmesi ve öğrencilere gerekli eğitim ve yönlendirmelerin yapılması önem arz etmektedir. Bu alanda yapılan diğer araştırmalarda benzer sonuçlara ulaşılmıştır. Üniversitelerimizde girişimcilik kavramına gerekli önem verilmeli, eğitim programlarına girişimcilik dahil edilmelidir. Bunun yanında üniversiteler, toplum ve aileler öğrencileri ve gençleri teşvik etmeli ve cesaretlendirmelidirler. Daha önce de ifade edildiği üzere, girişimcilik ülkelerin gelişmesinde çok önemli rol oynayan, lokomotif gibi toplumları ileri taşıyan bir etkidir. Ülkemizde gerekli önem ve destek verildiğinde çok olumlu adımlar atılabilecektir.

KAYNAKÇA

- Arslan, K. (2002). Üniversiteli gençlerde mesleki tercihler ve girişimcilik eğilimleri. *Doğuş Üniversitesi Dergisi*, 2002/6, 1-11.
- Aytaç, Ö. (2006). Girişimcilik: Sosyo-Kültürel Bir Perspektif. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 15, 139-160.
- Balcı, A. (2011). *Sosyal Bilimlerde Araştırma*. Ankara: Pegem Akademi.
- Baumol, W. J. (1986). Entrepreneurship and a century of growth. *Journal of Business Venturing*, 1(2), 141-145.
- Bilge, H., & Bal, V. (2012). Girişimcilik Eğilimi: Celal Bayar Üniversitesi Öğrencileri Üzerine Bir Araştırma. *Journal of Süleyman Demirel University Institute of Social Sciences*, 2(16).
- Brancu, L., Munteanu, V. ve Gligor, D. (2012). Study on student's motivations for entrepreneurship in Romania. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 62: 223 – 231.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2013). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi.
- Cansız, E. (2007). *Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerinin belirlenmesi: Süleyman Demirel üniversitesi öğrencileri üzerine bir çalışma*. (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Süleyman Demirel Üniversitesi: Isparta.
- Cheung, C., K. (2008) An overview of entrepreneurship education programmes in Hong Kong. *Journal of Vocational Education & Training*, 60 (3), 241-255.
- Çetinkaya – Bozkurt, Ö. ve Alparslan, A. M. (2013). Girişimcilerde bulunması gereken özellikler ile girişimcilik eğitimi: girişimci ve öğrenci görüşleri. *Girişimcilik ve Kalkınma Dergisi*, 8 (1).
- Ekiz, D. (2009). *Bilimsel Araştırma Yöntemleri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Ghasemi, F., Rastegar, A., Jahromi, R. G. ve Marvdashti, R. R. (2011). The relationship between creativity and achievement motivation with high school students' entrepreneurship. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 30: 1291-1296.
- Graevenitz, G. V., Harhoff, D. ve Weber, R. (2010). The effects of entrepreneurship education. *Journal of Economic Behavior & Organization*, 76, 90–112. doi:10.1016/j.jebo.2010.02.015.
- Gürol, Y. ve Atsan N. (2006). Entrepreneurial characteristics amongst university students. *Education & Training*, Vol. 48, 1: 25-38. doi: 10.1108/0040091061064571.
- Hattab, H. W. (2014). Impact of entrepreneurship education on entrepreneurial intentions of university students in Egypt. *The Journal of Entrepreneurship*, 23(1): 1–18.
- Hatcher, R. (2006). Privatization and sponsorship: the re-agenting of the school system in England. *Journal of Education Policy*, 21(5), 599-619.
- Ilayaraja, S. (2015). Indian educational system and its impact in " entrepreneurship as a career". *International Journal of Entrepreneurship*, 19-29.
- İşcan, Ö. F., ve Kaygın, E. (2011). Potansiyel girişimciler olarak üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Organizasyon ve yönetim bilimleri dergisi*, 3 (2), (Online).
- İrmiş, A ve Barutçu, E. (2012). Öğrencilerin kendilerini girişimci bir kişiliğe sahip görmelerini ve iş kurma niyetlerini etkileyen faktörler: bir alan araştırması. *Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 26(2).
- Jiménez, A., Palmero-Cámara, C., González-Santos, M. J., González-Bernal, J., & Jiménez-Eguizábal, J. A. (2015). The impact of educational levels on formal and informal entrepreneurship. *BRQ Business Research Quarterly*, 18, 204-212.
- Karabulut, A. T. (2009). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik özelliklerin ve eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Marmara Üniversitesi, İ.İ.B.F. Dergisi*, 26 (1).
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.
- Keleş, H. N., Özkan, T. K., Doğaner, M., & Altunoğlu, A. E. (2015). Önlisans öğrencilerinin girişimcilik düzeylerini belirlemeye yönelik bir araştırma. *Uluslararası İktisadi ve İdari İncelemeler Dergisi*, (9).
- Khayri, S., Yaghoubi, J. ve Yazdanpanah, M. (2011). Investigating barriers to enhance entrepreneurship in agricultural higher education from the perspective of graduate students. *Procedia Social and Behavioral Sciences*, 15: 2818–2822.

- Kılıç, R., Keklik, B. ve Çalış, N. (2012). Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimleri üzerine bir araştırma: Bandırma İ.İ.B.F. işletme bölümü örneği. *Süleyman Demirel Üniversitesi, İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi*, 17(2): 423-435.
- Korkmaz, O. (2012) . Üniversite öğrencilerinin girişimcilik eğilimlerini belirlemeye yönelik bir araştırma: Bülent Ecevit üniversitesi örneği. *Afyon Kocatepe Üniversitesi İİBF Dergisi*, 16 (2).
- Küttim, M., Kallaste, M., Venesaar, U. ve Kiis, A. (2014). Entrepreneurship education at university level and students' entrepreneurial intentions. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 110: 658 – 668.
- Landström, H., Harirchi, G. ve Aström, F. (2012). Entrepreneurship: Exploring the knowledge base. *Research Policy*, 41: 1154–1181.
- Luca, M. R., Cazan, A. M. ve Tomulescu, D. (2012). To be or not to be an entrepreneur... *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 33: 173 – 177
- Moberg, K. (2014). Two approaches to entrepreneurship education: The different effects of education for and through entrepreneurship at the lower secondary level. *The International Journal of Management Education*, 12: 512-528.
- Obembe, E., Otesile, O. ve Ukpong, I. (2014). Understanding the students' perspectives towards entrepreneurship. *Procedia - Social and Behavioral Sciences*, 145: 5 – 11.
- Ocak, G. (2010). Yapılandırmacı Öğrenme Uygulamalarına Yönelik Öğretmen Tutumları. *Gazi Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 30 (3): 835-857.
- Ocak, G. ve Yamaç, A. (2011). Öğretmen ve velilerin kayıt bölgeleri uygulamasına yönelik tutumlarının incelenmesi. *Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 3: 357-374.
- Ocak, G. ve Eğmir, E. (2014). Öğretmen adaylarının problem çözme becerilerinin çeşitli değişkenler açısından incelenmesi. *Asya Öğretim Dergisi*, 27 (1): 27-45.
- Oosterbeek, H., van Praag, M., Ijsselstein, A. (2010). The impact of entrepreneurship education on entrepreneurship skills and motivation. *European Economic Review*, 54: 442–454. Doi:10.1016/j.euroecorev.2009.08.002.
- Özdamar, K. (2003). *Modern bilimsel araştırmaya yöntemleri*. Eskişehir: Kaan Kitabevi.
- Pan, S. Y., & Law, W. W. (2006). Legalizing education: the role of law in the regulation and deregulation of China's private education. *Education and the Law*, 18(4), 267-282.
- Robinson, S. ve Shumar, W. (2014). Ethnographic evaluation of entrepreneurship education in higher education; a methodological conceptualization. *The International Journal of Management Education*, 12: 422-432.
- Ruskovaara, E. ve Pihkala, T. (2015) Entrepreneurship Education in Schools: Empirical Evidence on the Teacher's Role. *The Journal of Educational Research*, 108 (3), 236-249.
- Tezbaşaran, A. (2008). *Likert Tipi Ölçek Hazırlama Kılavuzu*. Mersin: e – Kitap.
- Veciana, J. M., Aponte, M. ve Urbano, D. (2005). University students' attitudes towards entrepreneurship: a two countries comparison. *International Entrepreneurship and Management Journal*, 1, 165–182.
- Wang, C. K. ve Wong, P. (2004). Entrepreneurial interest of university students in Singapore. *Technovation*, 24, 163–172. Doi:10.1016/S0166-4972(02)00016-0.
- Yetim, N. (2002). Sosyal sermaye olarak kadın girişimciler: Mersin örneği. *Ege Academic Review*, 2(2), 79-92.
- Yıldırım, N. ve Aşkun, O. B. (2012). Entrepreneurship intentions of public universities in Turkey: Going beyond education and research? *Procedia - Social and Behavioral Sciences* 58: 953 – 963
- Yılmaz, E. ve Sünbül, A. M. (2009). Üniversite Öğrencilerine Yönelik Girişimcilik Ölçeğinin Geliştirilmesi. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21.
- Seçer, İ. (2013). *SPSS ve Lisrel ile Pratik Veri Analizi: Analiz ve Raporlaştırma*. Ankara: Anı Yayıncılık.